

KORUZNA VEŠČA IN NAČINI SPREMLJANJA

S spreminjanjem podnebja se spreminja tudi dinamika razvoja škodljivih organizmov, ki povzročajo škodo na gojenih kmetijskih rastlinah. Uvajanje novih oziroma izboljšanih tehnologij za spremljanje škodljivih organizmov, ki omogočajo boljše opazovanje, napovedovanje in predvsem pravočasno ukrepanje zoper njih, je neizogibno. Spremljanje populacije koruzne vešče, ki povzroča škodo predvsem na koruzi in hmelju, s pomočjo avtomatske svetlobne vabe Trapview AURA, je ena izmed novih tehnologij za njeno spremljanje, ki niza pozitivne rezultate.

Koruzna vešča je **polifagna vrsta**, saj se prehranjuje z mnogimi kmetijskimi in samoniklimi rastlinami. V Sloveniji povzroča največjo škodo na koruzi in hmelju, pogosto pa jo najdemo tudi na vrtninah (npr. paradižniku, papriki) ter okrasnih rastlinah. V zadnjih 10 letih je koruzna vešča na koruzi in hmelju v Sloveniji množično prisotna in povzroča tudi gospodarsko škodo.

Metulj koruzne vešče (samček) (*Ostrinia nubilalis*) (Foto: Magda Rak Cizej, IHPS)

Škodo povzročajo ličinke koruzne vešče, ki se zelo hitro **zavrtajo v notranjost stebel** in kasneje tudi v **storžke hmelja** ter **koruzne storže**. Nastale poškodbe vplivajo na rast in razvoj rastlin, posledično je zmanjšana količina in kakovost pridelka. V primeru napada koruzne vešče na hmelju, imajo rastline hmelja smrekast izgled, v skrajnem primeru se lahko zaradi prekinitve ksilemskega toka, ki je odgovoren za prenos vode in mineralnih snovi po rastlini, rastlina lahko tudi propade.

Ličinka (gosenica) koruzne vešče zavrtana v storžek hmelja, med hmeljne trte in v koruzni storž (Foto: Magda Rak Cizej, IHPS)

- Ali ste vedeli, da koruzni vešči rečemo tudi **proseni vešči**.
- Ali ste vedeli, da je koruzna vešča **nočni metulj**, zato jo lahko uspešno spremljamo s pomočjo svetlobne vabe.

- Ali ste vedeli, da ima koruzne vešča v Sloveniji **dve generaciji letno**. Pojav metuljev prve generacije je običajno v začetku maja in traja vse do sredine junija, pojav metuljev druge generacije pa je od konca julija in vse do sredine septembra. Največjo škodo povzročajo gosenice druge generacije, saj je druga generacija številčnejša od prve.

Spremljanje metuljev koruzne vešče s pomočjo svetlobne vabe

Pravočasna napoved pojava škodljivca je velikega pomena. Poleg spremljanja leta metuljev koruzne vešče s pomočjo klasične svetlobne vabe, s katero na Inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije v Žalcu spremljajo populacijo metuljev koruzne vešče že **več kot 40 let**, dobre rezultate glede ulovov odraslih metuljev nakazuje tudi nova **avtomatska svetlobna vaba Trapview AURA**. Vaba je za razliko od klasične svetlobne vabe povsem neodvisna od električnega napajanja, saj ima svoj solarni panel za polnjenje baterije. Prav tako na ulove ne vplivajo vremenske razmere (predvsem dež). Avtomatska svetlobna vaba je opremljena z lepljivo podlago, katera je v obliki lepljive role in jo je mogoče zavrteti na daljavo preko računalnika, ter kamero, ki sliko ulovov koruzne vešče pošlje na strežnik. Tako je zjutraj na strežniku že mogoče preveriti ulov metuljev koruzne vešče, ulovljenih v pretekli noči. Zaradi te možnosti, ki jo avtomatska svetlobna vaba Trapview AURA ponuja, lahko škodljivca spremljamo na več lokacijah hkrati. Ker fizična prisotnost strokovne osebe, ki opravlja dnevni pregled vabe na sami lokaciji ni potreba, pri tem privarčujemo na dragocenem času.

Klasična svetlobna vaba (levo) in avtomatska svetlobna vaba Trapview AURA (desno) z dodanim mrežastim stožcem in feromonom za spremljanje metuljev koruzne vešče (Foto: Arhiv IHPS)

- **Ali ste vedeli**, da lahko z uporabo izboljšanih vab za spremljanje škodljivih organizmov in uporabo specifičnih feromonov, spremljamo točno določenega škodljivca, pri čemer se nam na tako vabo ne lovijo ostali škodljivi organizmi kot tudi ne koristne vrste.

Ob vsem navedenem ne smemo zanemariti dejstva, da ulov koruzne vešče na vabo še ne pomeni, da bo na gojeni kmetijski rastlini povzročala tudi škodo. Zato je še vedno potreben vizualen pregled gostiteljskih rastlin, ki jo napada, in ugotavljanje morebitne prisotnosti gosenic

koruzne vešče ter povzročene škode na gojeni rastlini. Strmimo k temu, da na podlagi večletnih opazovanj in spremljanj koruzne vešče izdelamo model napovedovanja pojava škodljivca in pravočasnega ter usmerjenega obvladovanja. Posledično uspešno zmanjšamo škodo na gojeni rastlini in zmanjšamo uporabo morebitnih sredstev za varstvo rastlin.

Besedilo pripravila: dr. Magda Rak Cizej in Franček Poličnik (Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije)